

Sopimusperusteinen varautuminen

Kuntien sopimusohjaus

Leena Hoppu-Mäenpää
johtava lakimies

Kuntamarkkinat 12.9.2018

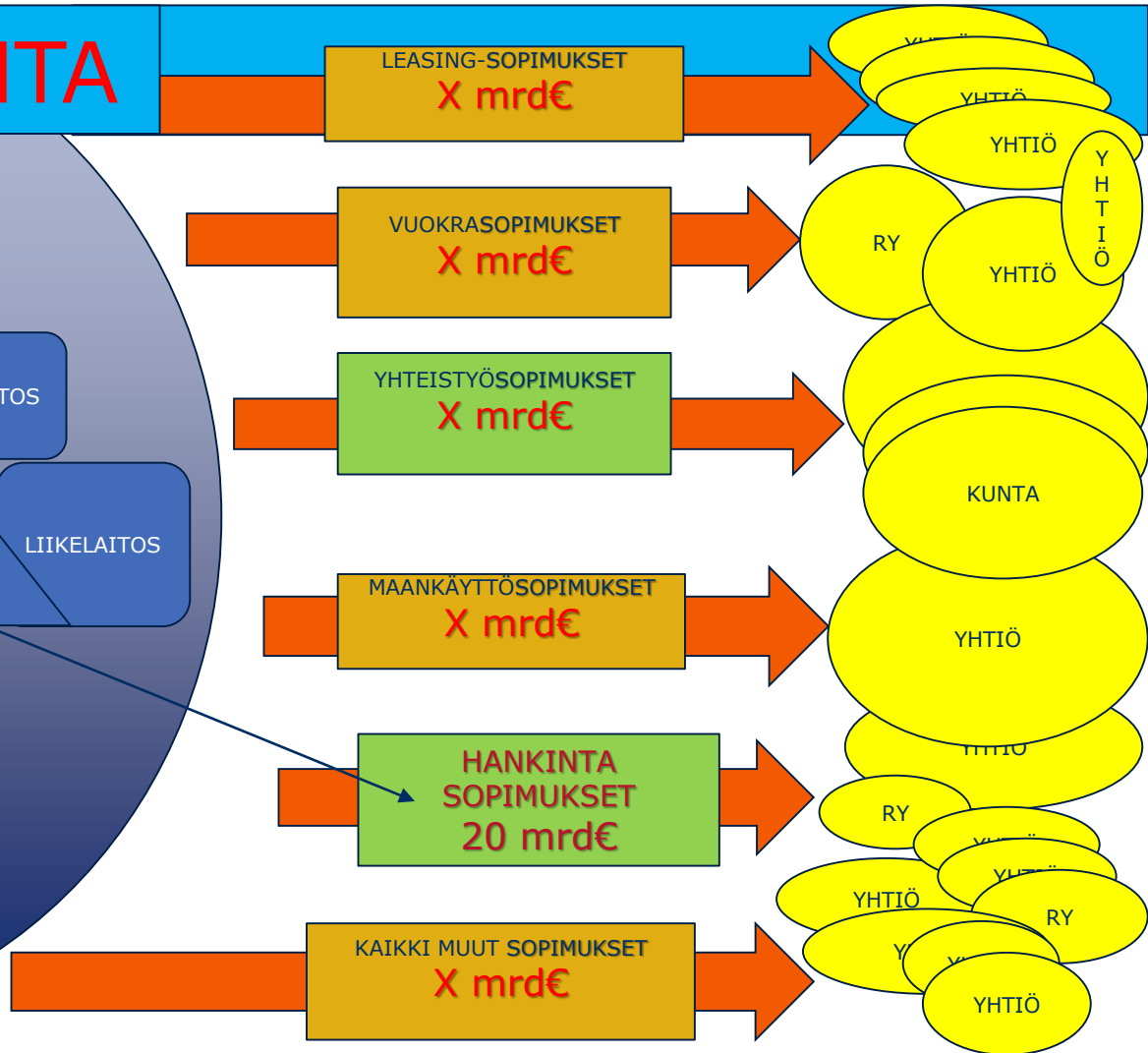
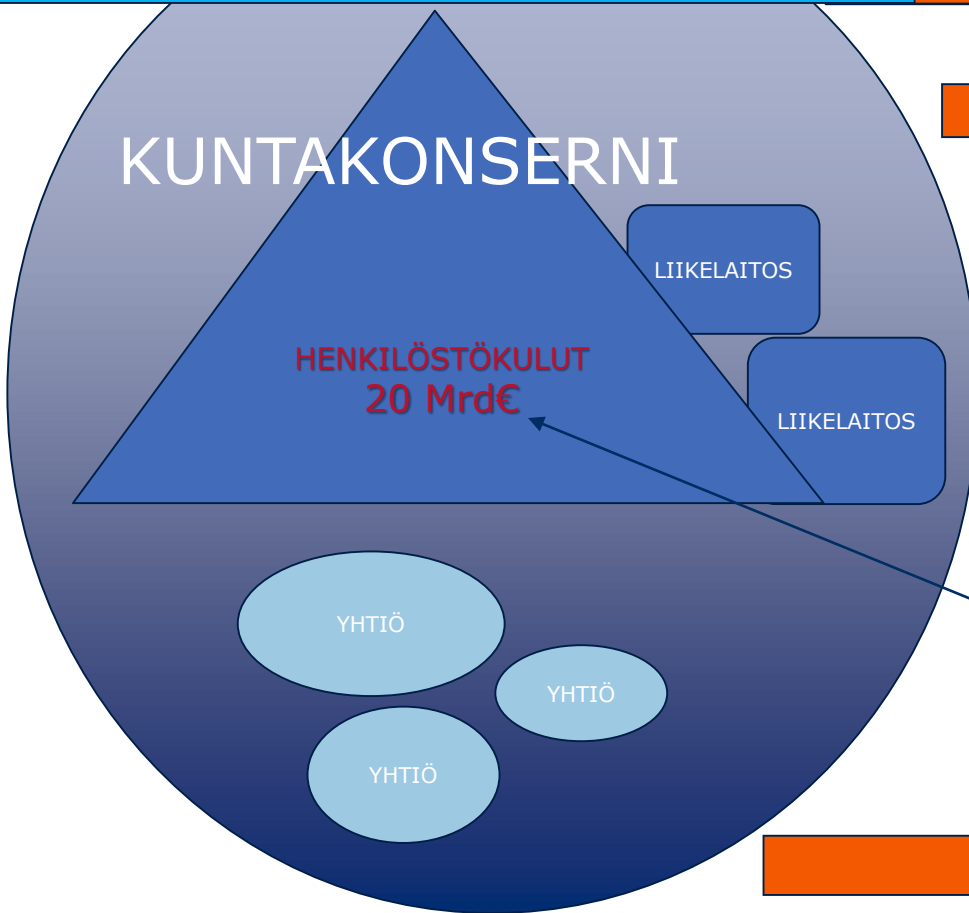

Kunnan toimintaa tulee ohjata ja johtaa kokonaisuutena

1. Kunnan omien toimintojen johtaminen
2. Konserniyhteisöt, joissa kunnalla määräysvalta
3. Sopimukseen perustuva johtaminen, jossa omistajaohjaus perustuu
 1. neuvotteluihin sopimuskumppaneiden kanssa ja
 2. laadittuihin sopimuksiin
4. Muut yhteisöt, joissa omistajaohjaus perustuu yhteistyöhön ja sopimiseen muiden osakkaiden ja kuntayhtymän jäsenten kanssa

Kunnan toiminta = kaikki missä kunta on mukana

KUNNAN TOIMINTA

Sopimusohje – toiminnan ohjausinstrumentti

- Strategian tavoitteet
- Selkeät sopimusprosessit
 - Prosessissa mukana sopimuksen elinkaaren jokainen vaihe
- Vastuut
- Henkilöstön sopimussosaaminen
- Sopimushallintajärjestelmä

Kuntaliiton sopimussuositus

- ”Kunnista huippuhankkijoita”

Sopimusehto

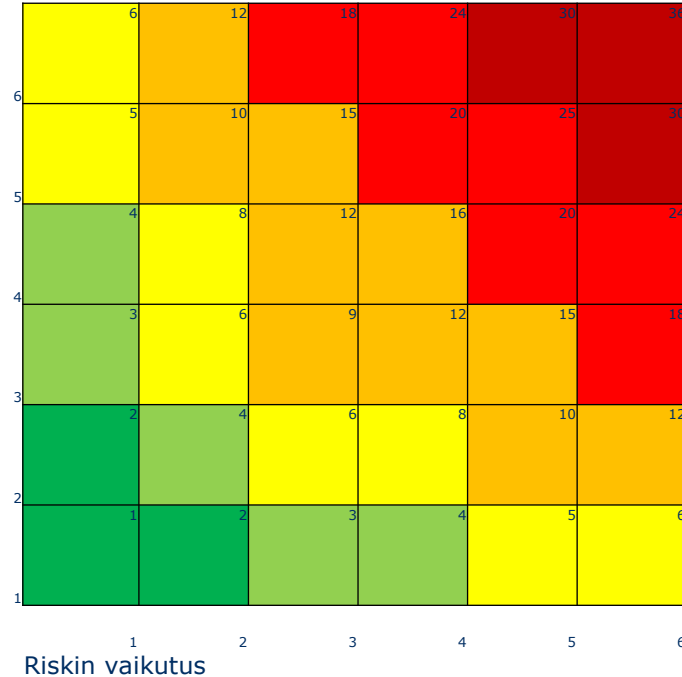

SOPIMUSSELLA OHJATAAN
KUNNAN/MAAKUNNAN TOIMINTAA
⇒ Sopimusjaosto
⇒ Sopimusohjausryhmä

RISKIENHALLINNAN VÄLINE

Sopimusriskien kartoitus

Riskin
todennäköisyys

Vastuiden ja riskien
tunnistaminen =>
ennakointi, minimointi ja
toimenpiteet!

KIITOS!

SOPIMUSPERUSTEINEN VARAUTUMINEN

Kuntamarkkinat 12.9.2018

ALUSTAJAT

Jaakko Pekki
Valmiusasiamies
Huoltovarmuuskeskus

Leena Hoppu-Mäenpää
Johtava lakimies
Suomen Kuntaliitto ry

Sari Vuorinen
Projektipäällikkö
Suomen Kuntaliitto ry

LÄHTÖKOHTIA KESKUSTELUUN

Julkisten hankintojen arvo noin **35 miljardia** euroa vuodessa, eli lähes viidennes BKT:sta. Suunta kasvava.

Yhä suurempi osa peruspalveluista, jotka ovat kunnan järjestämisvastuun piirissä, tuotetaan nykyään peruskunnan ulkopuolella. Lisäksi merkittävä osa tukipalveluista hankitaan peruskunnan ulkopuolelta.

Ulkoistamiseen ja markkinakeskeiseen toimintatapaan liittyvä problematiikka. Monta uutta elementtiä, joita kuntien aikaisemmassa vahvasti hallintolegalistisessa toimintaympäristössä ei ole tarvinnut huomioida.

Julkisten toimijoiden institutionaalinen asema muuttuu entistä enemmän vain yhdeksi **sopimuksen osapuoleksi**, johon myös markkinoiden tilanne, toimintatavat ja pelisäännöt vaikuttavat.

KUNTIEN VARAUTUMINEN OSANA YHTEISKUNNAN TOIMINNAN LUOTETTAVUUTTA

”Kuntien varautumisessa otetaan huomioon ulkoistetut palvelut sekä yhteistyö elinkeinoelämän ja järjestöjen kanssa.

Järjestöt, sopimusyhteisöt ja vapaaehtoissektori tuottavat merkittäväällä tavalla turvallisuuden toimintoja ja palveluja tukien laaja- alaisesti koko yhteiskunnan varautumista.”

(Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2017, s. 8)

Jos kuntien tuottamat peruspalvelut tai niiden kriittiset tukipalvelut eivät toimi, yhteiskunnan toiminta ja toiminnan luotettavuus suurissa haasteissa.

Varautumisen ja kunnan toiminnan jatkuvuuden näkökulmasta sopimusosaaminen ja – hallinta nousevat keskeiseen rooliin.

SOPIMUKSIIN PERUSTUVA VARAUTUMINEN – SOPIVA MALLI

Kuntamarkkinat 12.9.2018

Valmiusasiamies Jaakko Pekki

HUOLTOVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

SOPIVA?

SOPIMUKSIIN PERUSTUVA VARAUTUMINEN

Elinkeinoelämän ja julkishallinnon SOPIVA-yhteistyönä on tuotettu suositukset toiminnan jatkuvuuden hallintaan.

Tavoitteena parantaa yritysten ja julkishallinnon organisaatioiden toimintaedellytyksiä ja varmistaa toiminnan jatkuvuus myös mahdollisissa häiriötilanteissa.

Toimintavarmuutta kehitetään siten, että uusissa kriittisten toimintojen hankinta- tai yhteistyösopimuksissa edellytetään toiminnan jatkuvuuden hallintaa koskevien suositusten noudattamista.

SOPIVA MALLISOPIMUSLAUSEKKEET JA SUOSITUKSET

Mallisopimuslausekkeiden on tarkoitus helpottaa suositusten käyttöönottoa sopimuksissa.

Lausekkeita käytetään sovellettuina pääsopimuksessa / kilpailutuksessa.

Mallilausekkeet eivät ota kantaa pääsopimuksen muuhun sisältöön eivätkä mihinkään muuhun sopimuskohtaan, kuten esimerkiksi soveltamisjärjestykseen, tai siihen, mitä mahdollisesta sopimusrikkomuksesta seuraa.

Suosituksia (28 kpl) käytetään varsinaisen sopimuksen liitteenä. Myös suosituksia kannattaa käyttää sovellettuina juuri omaan tarpeeseen.

MALLISOPIMUSLAUSEKKEET JA SUOSITUKSET

- Yksi mallisopimuslauseke ei välttämättä sovellu kaikkiin tilanteisiin ja siksi sopimuslausekemalleja on neljä, joista voi tarvittaessa muokata kulloinkin kyseessä olevaan tilanteeseen sopivan version.

	Sitova	Tahdonvarainen
Toiselta vaativa "alihankintamalli"	Malli 1	Malli 3
Molemminpuolinen "kumppanuusmalli"	Malli 2	Malli 4

ESIMERKKI: SITOVA ALIHANKINTAMALLI OSANA SOPIMUSTA

"Toiminnan jatkuvuus

Tässä sopimuksessa sovittujen palveluiden toimitusvarmuus on erittäin tärkeää.

Osapuolet toteavat, että Palveluntarjoajan häiriönsietoa ja palveluiden toimitusvarmuutta voidaan kehittää toiminnan jatkuvuussuunnittelun avulla.

Osapuolet korostavat lisäksi yhteistyön merkitystä toimintavarmuuden hallinnassa. Näistä syistä osapuolet liittävät tämän sopimuksen liitteeksi X toiminnan jatkuvuuden hallintaa koskevat suositukset.

Palveluntarjoaja on tutustunut kyseisiin suosituksiin, verrannut omaa toimintaansa niihin ja vakuuttaa Asiakkaalle toimintansa täyttävän kyseiset suositukset tämän sopimuksen voimassaoloajan.

Palveluntarjoajalla on tämän sopimuksen voimassaoloajan velvollisuus, Asiakkaan niin erikseen pyytäessä, esittää Asiakkaalle selvitys siitä, miten Palveluntarjoaja on liitteen X suositukset täyttänyt."

SUOSITUKSET SOPIMUKSEN LIITTEENÄ

Liitteenä olevat suositukset kuvaavat konkreettisesti mitä halutaan / vaaditaan.

Välttämättä kaikkia 28 suositusta ei ole tarkoituksenmukaista alussa käyttää tai aina se ei ole tarkoituksenmukaistakaan. Suositukset kannattaa myös muokata omaan käyttöön tarkoituksenmukaisiksi sekä konkreettisiksi. Riippuen sopimustyyppistä tulee myös pohtia puhutaanko suosituksista vai vaatimuksista.

On myös huomioitava, että toiminnan jatkuvuussuunnittelua käynnistävä organisaatio ei välttämättä heti pysty täyttämään kaikkia suosituksia ja se saattaa tarvita aikaa suositusten täyttämiseen.

Jos osapuolet haluavat sopia, että suositukset täytetään vasta myöhemmin, voi tämän huomioida esimerkiksi kirjaamalla sopimukseen:

"Suositukset pystytään täyttämään viimeistään X.X.201X mennessä" tai vastaavalla kirjauksella.

Johtamista koskevat suositukset

- Suositus 1:** Organisaatio on tunnistanut ydintoimintoihinsa liittyvät jatkuvuuden ja erityistilanteiden hallintaa ohjaavat keskeiset tekijät, velvoitteet ja riippuvuudet
- Suositus 2:** Ydintoimintojen asettamat vaatimukset jatkuvuuden hallinnalle on määritetty
- Suositus 3:** Johto edellyttää organisaatiolta ydintoimintojen ja kriittisten tukitoimintojen jatkuvuuden hallinnan suunnittelua
- Suositus 4:** Jatkuvuuden hallinta on organisoitu ja vastuutettu osana normaalia johtamista, toimintaa sekä kumppanuusverkoston hallintaa
- Suositus 5:** Jatkuvuussuunnittelun koordinointi on vastuutettu
- Suositus 6:** Jatkuvuuden hallinnalle on asetettu tavoitteisiin nähden resurssit
- Suositus 7:** Jatkuvuuden hallinnan suunnittelu toteutetaan ydin- ja tukitoimintojen yhteistyönä
- Suositus 8:** Viestinnän ja raportoinnin vastuut ja toimintamalli keskeisimpien sidosryhmien kanssa on määritetty ja organisoitu
- Suositus 9:** Organisaation johto seuraa jatkuvuuden hallinnan kehittämistä, jatkuvuussuunnittelua sekä toimenpiteiden vaikutuksia ja kustannuksia
- Suositus 10:** Erityistilanteiden hallinta on organisoitu, ohjeistettu ja huomioitu toimintamalleissa

Toiminnan ohjausta koskevat suositukset

- Suositus 11:** Organisaation ja toimintaympäristön vuorovaikutus otetaan toiminnassa huomioon
- Suositus 12:** Säännöllinen riskienhallintamenettely on käytössä
- Suositus 13:** Riskienhallinnan tulokset ohjaavat jatkuvuuden hallinnan kehittämistä
- Suositus 14:** Toiminnan jatkuvuuden hallinnan toimenpiteet tukevat organisaation ydintoiminnan tavoitteita
- Suositus 15:** Palvelujen jatkuvuuden hallinta toimintaverkostossa on suunniteltu ja sovitettu
- Suositus 16:** Erityistilanteiden hallinnan menettelyt on suunniteltu
- Suositus 17:** Kriisiviestintämenettelyt on suunniteltu ja harjoiteltu
- Suositus 18:** Kriittisten toimintojen häiriöiden hallintaohjeet on laadittu, koulutettu ja toiminta harjoiteltu

Henkilöstöä ja henkilöresurssien hallintaa koskevat suositukset

- Suositus 19:** Jatkuvuuden hallinnan osaamiselle on asetettu rooli- tai tehtäväkohtaiset vaatimukset, osaamistaso tunnetaan ja osaamista kehitetään
- Suositus 20:** Organisaatio kannustaa henkilöstöä noudattamaan ja kehittämään hyvää jatkuvuuden hallinnan ja tiedon turvaamisen toimintamallia
- Suositus 21:** Organisaatiossa on sovitettu tapa toimia valvonnassa, turvallisuuspoikkeamissa ja väärinkäytöstilanteissa
- Suositus 22:** Avainroolit ja -henkilöt on tunnistettu ja varajärjestelyt on suunniteltu
- Suositus 23:** Henkilöstö ja sen käyttö on suunniteltu ja mitoitettu vähintään ydintoimintojen jatkuvuuden hallinnan edellyttämällä tavalla

Kumppanuuksia koskevat suositukset

- Suositus 24:** Organisaation tuotannolle kriittiset kumppanit, alihankkijat ja resurssit on tunnistettu
- Suositus 25:** Sopimuksissa on vaatimukset toiminnan jatkuvuuden hallinnan toteuttamiselle
- Suositus 26:** Kriittisen toiminnan jatkuvuuden hallintavelvoite on ulotettu keskeiseen toimittajaverkostoon
- Suositus 27:** Yhteistoiminta kumppanien kanssa häiriö- ja erityistilanteiden hallitsemiseksi on organisoitu ja vastuutettu

Toiminnan jatkuvuuden hallinnan arviointia koskeva suositus

- Suositus 28:** Jatkuvuuden hallinnan toteutumista ja tarkoituksenmukaisuutta seurataan ja arvioidaan

MALLISOPIMUSLAUSEKKEET JA SUOSITUKSET

Täältä löytyvät valmiit mallisopimuslausekkeet sekä toiminnan
jatkuvuudenhallinnan suositukset kumppaneille sekä alihankkijoille:

<https://www.huoltovarmuuskeskus.fi/sopiva/>

Lisätietoa:

www.viestintavirasto.fi/sopiva

KIITOS!

Yhteystiedot

Huoltovarmuuskeskus
Aleksanterinkatu 48 A
FI-00100 Helsinki, Finland

jaakko.pekki@nesa.fi

Puh. 02950 51015

Jaakko Pekki

@JaakkoPekki

www.huoltovarmuus.fi

www.nesa.fi

www.varmuudenvuoksi.fi

VARMUUDEN VUOKSI

HUOLTOVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

The background is a warm-toned collage of various people. In the top left, a baby is laughing. In the top right, a woman with glasses is smiling. In the center, a young girl is looking down. In the bottom left, a man is working on a laptop. In the bottom center, a woman and a child are smiling together.

***Sopimusperusteinen varautuminen
- Sote-varautumisen näkökulma***

17.9.2018

Sari Vuorinen
Projektipäällikkö

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN JA KUNTALIITON YHTEINEN VALMIUS- JA JATKUVUUDENHALLINTA SOTE-RAKENTEISSA – HANKE 2017-2018

Tavoitteet

- Kehittää sosiaali- ja terveydenhuollon varautumista uusissa rakenteissa vastaamaan nykyaikaisia uhkakuvia
- Kehittää ja vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon roolia turvallisuustoimijana
- Parantaa sosiaali- ja terveydenhuollon sisäistä tilannekuvan muodostamista ja välittämistä sekä häiriötilanteiden hallintaa
- Huomioida paremmin sosiaali- ja terveydenhuollon jatkuvuudenhallinta
- Huomioida paremmin yksityisen palvelutuotannon rooli varautumisessa

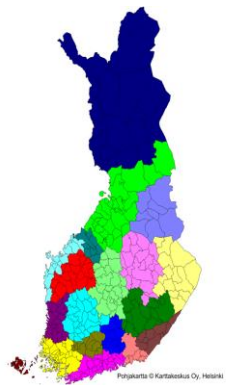

Valmius- ja jatkuvuudenhallinta sote-rakenteissa - kehittämishanke

Keinot

- *laaditaan uusi sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen valmiussuunnitteluohje*
- *valmistellaan sosiaali- ja terveydenhuollon oma kyberturvallisuusohjeistus*
- *kehitetään sopimusperusteista varautumista*
- *vahvistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskusten roolia varautumisen osalta*
- *tuetaan maakuntien ja kuntien varautumisen verkostojen käynnistämistä ja toimintaa yhdessä Kuntaliiton Kuja2-projektin kanssa*
- *luodaan sosiaali- ja terveydenhuollolle oma varautumisen verkosto*
- *jalkautetaan ohje osana sote-muutoksen valmistelua*
- *järjestetään koulutusta toimijoille, yhteisiä valmiusharjoituksia sekä alueellisia seminaareja*

Sopimusperusteinen varautuminen - ohjeistus

- Yksityisen palvelutuotannon kasvava rooli asettaa varautumiselle uusia haasteita. Varautuminen tulee huomioida sopimuksissa ja hankinnoissa.
- Lisäksi yksityinen palveluntuotanto tulee huomioida myös operatiivisissa valmiussuunnitelmissa ja häiriötilanteiden johtamisjärjestelmissä sekä tilannekuvan kokoamisessa.
- Hankkeen valmisteluryhmä hyödyntää ja kokoaa jo olemassa olevan materiaalin ja mallit.
- Varautumisen näkökulman vahvempi sisällyttäminen sote-lainsäädäntöön ja -toimeenpanoon
- Ryhmä osallistunut mm. sote-keskusten asiakirjamallien kommentointiin (viimeistely syksyn 2018 aikana)
- <https://alueuudistus.fi/hallintopaatos-ja-sopimus>

Esimerkkinä hallintopäätösluonnos suoran valinnan palveluissa

Varautuminen sisällytetty malliasiakirjan lukuun 10
Eriytilanteet

Koottu yhteen lukuun viittaukset velvoittavaan lainsäädäntöön

Kirjauksia muun muassa, miten palveluntuottajan tulee varautua normaaliolojen häiriötilanteisiin ja valmiuslain tarkoittamiin poikkeusoloihin

Tavoitteena on varmistaa, että riittävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut voidaan turvata kaikissa tilanteissa.

Materiaalinen varautuminen

- Konkreettiset luonnostekstit materiaalisesta varautumisesta ja listaus terveydenhuollon kriittisistä hoitotarvikkeista
- Sopimusperustainen ja materiaallinen varautuminen sisällytetään osaksi valmius- ja jatkuvuudenhallinta-suunnitteluohjetta.

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

KIITOS!

Lisätietoja:

Sari Vuorinen

Sähköposti: sari.vuorinen@kuntaliitto.fi

Sosiaali ja terveysministeriö

Internet: stm.fi
alueuudistus.fi

Twitter : [@STM_Uutiset](https://twitter.com/STM_Uutiset)